

Отже, розглядаючи запобігання та протидію корупційної злочинності в місцях несвободи ДКВС України варто зазначити наскільки запобіжна діяльність керівного складу ДКВС України відповідає вимогам відомчого та соціального контролю за місцями несвободи. З огляду на це ми наголошуємо, що в системі запобігання та протидії корупційної злочинності в місцях несвободи ДКВС України обов'язково потрібно враховувати чотири її складові.

Це загально-соціальне, спеціально – кримінологічне, регіональне і індивідуально-профілактичне запобігання та протидія корупційної злочинності серед персоналу місць несвободи ДКВС України. Такий висновок нами ґрунтується на тому, що система запобіжних заходів корупційної злочинності забезпечується не тільки адміністрацією ДКВС України, а низкою інших суб'єктів наділених правом їх здійснювати.

Література:

1. Порушникам присяги не місце в рядах ДКВС України. URL: <https://kvs.gov.ua/new/note/12660/> (дата звернення 14.02.2023).
2. Запобігання корупції : підручник / за заг. ред. Б. М. Головкина. Харків : ПРАВО. 2019. 296 с. С. 10.
3. Пенітенціарна кримінологія : підручник / І. Г. Богатирьов, А. В. Боровик, О. М. Джуґа, та ін. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 464 с. С. 290.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-293-0-24>

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УПОВНОВАЖЕНИХ ОРГАНАХ З ПИТАНЬ ПРОБАЦІЇ У ДЕРЖАВНІЙ УСТАНОВІ «ЦЕНТР ПРОБАЦІЇ»

Богатирьова О. І.

*доктор юридичних наук, старший науковий співробітник
Офісу Генерального прокурора України
м. Київ, Україна*

Успішне реформування органів і установ виконання покарань Міністерства юстиції України як правонаступника Державної пенітенціарної служби України можливо лише за умови подальшого розвитку кримінально-виконавчої системи, підвищення рівня правосвідомості та професіоналізму її персоналу.

В умовах воєнного стану персонал кримінально-виконавчої системи України, зокрема, уповноважений орган з питань пробації має не тільки критично мислити при виконанні службових обов'язків щодо засуджених, які перебувають на обліку, а й суворого дотримуватися Конституції України, вільно орієнтується і діяти в сучасному правовому просторі, приймати рішення щодо своєчасного захисту засуджених в окупованих ворогом містах України.

Проголошений Міністерством юстиції України курс на реформування кримінально-виконавчої системи України і подальшу її трансформацію в пенітенціарну, має на меті, не тільки її оптимізацію до Європейських стандартів поводження із засудженими, а і викорення вчинення її персоналом злочинів корупційної спрямованості.

Оскільки персонал уповноважених органів з питань пробації під час виконання службових обов'язків вчиняє злочини корупційної спрямованості, це неодмінно відбивається на його оперативно-службовій діяльності, водночас руйнує моральні складові поведінки, знижує професіоналізм та несе загрозу особистій безпеці, аж до притягання до кримінальної відповідальності, а в деяких випадках на жаль, мають летальні наслідки.

Цікавою для сучасних досліджень запобігання злочинам корупційної спрямованості у Державної установи «Центр пробації» є позиція академіка О.М.Костенко, який у концепції «активної юстиції» у протидії корупції[1, с.223] зазначає, що найнебезпечніший руйнівний вплив на правопорядок справляє корупційна злочинність. У цьому її загроза для національної безпеки і особливо злочинний характер. А тому, на нашу думку вчинення персоналом уповноважених з питань пробації Державної установи «Центр пробації» злочинів корупційної спрямованості створюють умови руйнації кримінально-виконавчої системи України із середини.

Інший вітчизняний вчений І.Г. Богатирьов вважає, що запобігання та протидія корупційній злочинності є не лише важливим, але й досить складним процесом розбудови сучасної правової соціально орієнтованої держави, що зумовлюється динамічністю і багатовекторністю суспільних відносин, а також постійним вдосконаленням форм і методів злочинної діяльності [2, с. 17].

Корупція як зауважує С.М. Гусаров є психологічним і моральним явищем, вона не може існувати поза людиною, а пов'язана з її поведінкою і діяльністю. Корупція – це не тільки певні дії, але і система негативних явищ, переконань, установок, які обумовлюють стиль життя [3, с. 11].

Відтак, цілком логічним вбачається доцільність вивчення в умовах воєнного стану вчинення злочинів корупційної спрямованості серед

персоналу уповноваженого органу з питань пробації як різновиду злочинності в цілому та одиничним корупційним злочинам.

Не секрет, що за роки незалежності корупція в Україні стала масштабним явищем, яке проникло у всі сфери життєдіяльності суспільства і держави: економіку, політику, соціальну і правову сфери, управління, громадську свідомість, міжнародні відносини.

На жаль, здійснювані заходи запобігання та протидії її проявам з боку державних інституцій не дали відчутних позитивних результатів. Однак, на думку О. Лукаш алгоритм дій щодо запобігання та протидії корупції в Україні змінюється [4, с. 2]. Загалом, об'єктивно оцінюючи сучасний стан запобігання злочинів корупційної спрямованості у Державної установи «Центр пробації», слід зазначити, що корупція з'явилась не сьогодні, її прояви склалися давно. А тому, розв'язання даної проблеми на сучасному етапі розвитку української держави належить до найбільш актуальних соціальних, політичних і правових завдань.

Дане положення зумовлено також негативним впливом корупції та корупційної злочинності на розвиток демократичних інститутів суспільства, діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування та управлінських структур приватного сектору і становлення державності в Україні.

А тому, сьогодні як ніколи виникає необхідність виявлення адекватних заходів, спрямованих на запобігання та протидію цим проявам. Важливо наголосити, що доцільність їх залежить від багатьох чинників, і насамперед від правильного розуміння сутності корупційних злочинів, що дасть можливість визначити реальні цілі такої протидії і відповідні засоби їх досягнення [5, с. 256].

На жаль, багато проблемних питань запобігання та протидії корупції серед персоналу уповноважених органах з питань пробації залишаються дискусійними. Запропоновані в літературі вирішення окремих з них не можна вважати остаточними або належно обґрунтованими. На деякі з запитань науковці до сьогодні відповіді не дали, а окремі питання не висвітлено навіть у постановочному ракурсі.

Аналіз літератури з цієї проблеми виявив, що на сьогодні теоретично не розробленими або науково малодослідженими є низка ключових питань запобігання та протидії цим злочинам серед персоналу уповноважених органах з питань пробації. До невирішених проблемних питань, що мають важливе теоретичне і практичне значення, необхідно віднести:

1) питання про механізми вчинення корупційних злочинів, серед персоналу уповноважених органах з питань пробації;

2) формування стійкої професійної мотивації серед персоналу уповноважених органах з питань пробації щодо корупції в Державній установі «Центр пробації»;

3) психологічний відбір, з повним дослідженням соціальних і професійно важливих якостей особистості, яка підбирається на службу в Державну установу «Центр пробації»;

4) недосконалість відомчих нормативно-правових актів в умовах війни носять ситуативний та безсистемний характер і особливо не впливають на запобігання та протидію злочинів корупційної спрямованості корупції, серед персоналу уповноважених органах з питань пробації. Без розв'язання вказаних проблем ефективна протидія корупції у Державній установі «Центр пробації» взагалі неможлива.

Варто також погодитися з вітчизняними вченими І.Г. Богатирьовим, А.В. Боровиком, що додатковою проблемою, пов'язаною з війною є ускладнення при звільненні засуджених. Більше того, саме виїзд всієї судової ланки у небезпечне місце призупинило тимчасово розгляд даних питань, да і готувати документи щодо звільнення було складно [6, с. 50]

Без розв'язання вказаних проблем ефективна система запобігання та протидія корупції серед персоналу уповноважених органах з питань пробації Державної установи «Центр пробації» взагалі неможлива, оскільки вона буде носити поверховий а не системний характер.

Література:

1. Костенко О. М. Концепція «Активної юстиції у протидії корупції». *Вісник Кримінологічної асоціації України* : збірник наукових праць (редкол. Л. М. Давиденко, Т. А. Денисова, О. М. Джужа та ін). Харків : Золота миля, 2012. С. 223.

2. Богатирьов І. Г. Запобігання корупції як одна з умов сталого розвитку транзитивного суспільства. *Публічне право*. 2018. № 1(29). С. 17–23.

2. Гусаров С. М. Нова парадигма загальнодержавних напрямів боротьби з корупцією в контексті забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів від корупційних посягань. *Матеріали науково-практичної конференції* (19 квітня 2013 року, м. Харків) / МВС України, Харківський нац. ун-т внут. Справ: Кримінологічна асоціація України. Харків : Золота миля, 2013. С. 11–13.

4. Лукаш О. Змінюється алгоритм дій щодо запобігання та виявлення корупції. *Газета «Закон і обов'язок»*. № 34(3128) від 6.09.2013. С. 2.

5. Лисенко В. О. Деякі проблемні питання протидії корупції в Україні / *матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 24 жовт. 2013 р.) відп. ред. І. М. Копотун, С. Г. Стеценко. К. : Інститут кримінально-виконавчої служби, 2013. С. 256–257.

6. Богатирьов І. Г., Боровик А. В. Інституціональна матриця системного аналізу запобігання корупції в Україні. *Право та державне управління*. 2022. № 3. С. 48–52.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-293-0-25>

ЗАКОННІСТЬ ДІЙ ПОТЕРПІЛИХ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА ОЗНАКА ОПОРУ В СТАТТІ 342 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Боровик А. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових дисциплін, проректор з наукової роботи
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Серед кримінальних правопорушень проти авторитету представників влади, насамперед працівників правоохоронних органів, на практиці досить поширеним є опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ст. 342 КК України). За підрахунками вчених [1] ці делікти займають близько 20 % посягань на представників влади, що містяться в розділі XV «Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів».

Варто відмітити, що такий рівень кримінальних правопорушень, передбачених ст. 342 КК України, як видається, обумовлений певною мірою неправомірними діями правоохоронців, що мають місце в окремих випадках. Через незаконні дії з боку окремих працівників правоохоронних органів у частини громадян формується негативне ставлення до усього органу, який вони представляють.